

Med viden kan man håndtere traumer

Tværfaglighed og viden er vejen frem, når integrationen havner i nødsporet på grund af traumer.

I Vejle Amt bor der omkring 6500 flygtninge fra forskellige lande. Et forsigtigt gæt anslår at 1300 har fået alvorlige psykiske mén af deres oplevelser under flugt, krig og tortur. Det gør, at integrationen af disse mennesker og deres nære familie kan være en særdeles vanskelig opgave.

Derfor har foreløbigt 42 medarbejdere på børn og unge området i Vejle Kommune været på skolebænken hos CETT i tre koncentrerede forløb siden oktober.

De deltager i kurset "Børn på tværs af grænser", for at lære mere om livet i de flygtningefamilier, hvor svære traumer er en del af hverdagen.

"Børn af traumatiserede forældre har sværere ved at udnytte deres potentialer. Og pædagoger, lærere og andre får jo netop løn for at sætte børnene i stand til at udnytte deres evner bedst muligt. Og man kan sige, at vi med "Børn på tværs af grænser" forsøger at dække to hensyn.

Det første hensyn er barnet og dets muligheder for at få et godt liv. Vi skal bibringe børne-

ne nogle redskaber, så de kan forholde sig til et liv med en traumatiseret far eller mor. De skal hjælpes til at kunne sortere i kaos.

Det næste hensyn rækker videre til både børnene og de voksne. For samfundet er langt bedre tjent med nogle borgere, der er i stand til at fungere uden hjælp og dermed kan bidrage til vores fælles økonomi", forklarer leder af Sprogteamet i Vejle Kommune, Kurt Rasmussen.

Undervejs har CETT's kursuslokalere summet af erfaringer gjort af dagplejemødre, læger, pædagoger og andre fra børn og unge området. Den umage sammensætning af fag er tænkt ind i kurset for at skabe nye faglige netværk blandt medarbejderne i Vejle Kommune.

"Vi besluttede det skulle være tværfagligt. Vi mener, der er en værdi i, at forskellige faggrupper møder hinanden i det her forløb. Idéen er at få mere ud af de enkelte faggruppers indsats forstået sådan, at én plus én giver mere end to", siger lederen af PPR i Vejle, psykolog Steven Basnov. Han har sammen med

Kurt Rasmussen og en håndfuld andre medarbejdere i Vejle Kommune og Vejle Amt tænkt de grundlæggende tanker bag kurset.

Forventningerne til deltagerne er blandt andet, at de skal kunne få øje på traumatiserede familier på jobbet og tilbyde en relevant form for hjælp. Desuden skal de give deres nye viden videre til kollegerne.

"Kursisterne bliver ikke i stand til at stille en diagnose, men de skal kunne se traumeproblematikken, når den dukker op. De skal fungere som ressourcepersoner på deres arbejdspladser. En, kollegerne kan tale med, inden man sætter hele maskineriet i gang, med sagsbehandlere og psykologer", siger Steven Basnov og runder af:

Jeg forventer, der skal flere på kursus i Vejle Kommune. Man skal finde et eller andet leje for, hvor tit, det er nødvendigt. Sagen er jo, at personalet løbende bliver skiftet ud. Derfor vil behovet for nye ressourcepersoner dukke op hen ad vejen – måske hvert andet år?

Kurset "Børn på tværs af grænser" har fyldt meget i efteråret her på CETT. Hvad har kurset betydet for kursisterne, og hvilke forventninger hviler på deres skuldre? Dette nyhedsbrev har samlet reaktioner fra nogle af ophavsmændene til kurset og en lille håndfuld deltagere.

Redaktion:

Marianne Lauritzen
Michael Højer
Klavs Vedel

Tekst:

Klavs Vedel

Layout:

MEDIEafdelingen

Oplag:

1000

Faglig ballast skaber forståelse

Viden om traumer gør det nemmere at rumme og forstå den måde, nogle flygtninge lever på.

”Før jeg kom på kurset, vidste jeg ikke noget om traumatisering og traumer. Jeg gik ud fra, at de sociale problemer, der kan være i etniske familier hovedsagelig skyldes, at en far ikke har job på grund af sprog, uddannelse eller etnisk baggrund. Derfor smuldrer hans selvtillid, og han bliver et dårligt forbillede for sine børn. Sådan tænker jeg stadig. Men nu ved jeg, at der også kan være en anden årsag”.

Sådan siger kursist Michael Jørgensen. Han er opsøgende medarbejder hos Team Walkabout i Vejle. Til dagligt har han sin gang i Søndermarken og Løget i Vejle, hvor han rådgiver teenagere om store og små spørgsmål i livet. 75 procent af de unge under 18 år i de to bydele har anden etnisk baggrund end dansk. Derfor har Michael Jørgensen mange gange stået midt i begivenheder, der har båret præg af traumer, uden at han anede noget om sammenhængen.

”Før ville jeg ikke have tænkt nærmere over, hvorfor mange af de etniske unge, der kommer på vores kontor, har travlt med at råbe skældsord efter andre. De kan finde på at råbe - hey, hva' glør du efter mand! - til folk der går fredeligt forbi udenfor. Måske er fyren på kontoret i virkeligheden pa-

ranoid eller bange. Jeg havde ikke nogen idé om, at sådan et mønster kunne have noget med oplevelser fra krig og tortur at gøre”.

”Børn på tværs af grænser” er ikke det første kursus Michael Jørgensen har været med på. Derfor bruger han sin nye viden med omhu.

”Jeg er ikke den type, der har travlt med at bruge min nyerhvervede kursusviden. Jeg er forsigtig med at se traumer over alt. Det vigtigste for mig er, at jeg nu ved, det her problem eksisterer. Det giver mig mulighed for at handle”, siger Michael Jørgensen.

Dorthe Sandau er klasselærer i modtageklassen for tosprogede elever fra seks til tolv år på Mølleholm Skole i Vejle. For hende har det også været en øjenåbner at få et dybere indblik i elevernes liv, når de tager hjem fra skole.

”Før jeg kom på kurset, havde jeg en kulturel forståelse af mange af de problemer, jeg så i hverdagen med tosprogede elever. Jeg arbejdede ud fra den viden, jeg havde i forvejen. Nu har jeg fået en fornemmelse af, at jeg nu kan se det rigtige billede. Jeg har fået en masse ny basisviden, der gør, at jeg ikke behøver at forlade mig på mine fordomme længere”, siger

Dorthe Sandau og uddyber:

”Det har været svært for mig at forstå, hvorfor nogle tosprogede familier tilsyneladende ikke har været motiverede for at modtage hjælp. Men når jeg nu ved noget om traumer, så giver deres reaktioner pludselig mening.

Når jeg har været på hjemmebesøg har det undret mig, hvorfor en familie bruger deres danske så lidt. Og det har irriteret mig, at de ikke dukker op i skolen, til aftaler vi har lavet.

Nu ved jeg, at der kan være en anden forklaring på problemerne.”

”Det, der satte tingene i perspektiv for mig, var at tilværelsen i eksil i sig selv kan være utroligt belastende. Beskrivelsen, vi fik af den sociale nedtur, tabet af materielle ting, familie, netværk og social status, gav mig et billede af, hvor svært de her mennesker har det”.

”Jeg har desuden fået mod på at tale mere direkte om årsagen til deres problemer. Det er der kommet flere gode ting ud af. Blandt andet har en familie fra Bosnien fået anledning til at fortælle om deres liv, og nogle af de ting de har været igennem. Vi kan måske ikke redde sådan en familie, men vi kan hjælpe dem lidt på vej”, siger Dorthe Sandau.

Vi favner de samme familier

Samarbejde er lettere, når man taler samme sprog

”Det er godt, at der er så mange fag repræsenteret på kurset. Jeg ved, at der sidder mange rundt omkring, som ved en masse om de her traumatiserede mennesker.

At møde nogle af dem har givet en fælles følelse - en fælles viden og forståelse. Nu sidder jeg med en fornemmelse af, at vi trækker i samme retning. Og det giver en bedre motivation”, siger socialrådgiver Tina Kjærgaard. Hun er ansat i Vejle Kommunes Integrationsafdeling, og har i forvejen en generel viden om traumer og traumatisering. Så det var ikke alle informationer på kurset hun hørte for første gang.

”Mange af de problemer, der er forbundet med at være traumatiseret, kender jeg godt i forvejen. Så kalder man det bare depression, angst og andre ting”, forklarer

Tina Kjærgaard.

På kurset har hun fået sin viden suppleret med konkrete beskrivelser af forskellige symptomer på traumer. En anden vigtig pointe for Tina Kjærgaard er den tværfaglige kommunikation. Som sagsbehandler sidder man ofte med en underretning skrevet af en pæda-

gog, en lærer eller andre med en anden uddannelse. Det kan godt give problemer.

”Formuleringerne i en underretning er afgørende for, hvordan jeg opfatter de sociale problemer, et barn måtte have. Og jeg synes, det er vigtigt at være opmærksom på sproget på tværs af faggrænser. Ordene betyder meget”.

Pædagog Linda Meineche er sous-chef i den integrerede institution Lærkereden i Vejle. For hende er det også et godt redskab at kunne dele sin ny viden med de andre faggrupper på børn og unge området.

”Vi har fået et fælles sprog. Det gør det hele meget lettere. Før kunne jeg godt stå og fedte rundt med nogle formuleringer om, at barnet er meget indelukket eller måske helt forstenet.

Nåh ja, ville sagsbehandleren måske tænke. Men det kan jo være, at kanariefuglen er død.

Nu ved alle, hvad vi taler om, når vi skriver traumer og traumatisering i en underretning”.

For Linda Meineche er den ny viden om traumer som håndsyet til den måde, hun i forvejen arbejder med belastede familier.

”Den her viden kan vi umiddelbart gå i gang med at bruge. Her i Nørremarkens skoledistrikt er vi vandt til at arbejde på tværs af faggrænserne, når vi møder en familie med problemer. Ofte er det jo nogle børnerige familier, vi har med at gøre. Og så kan der være mange personalegrupper involverede. Vi sidder hver især med vores egen lille bid. Hvis vi trommer alle sammen, kan vi skabe det hele bilede og tage udgangspunkt her, når vi skal stille hjælp til rådighed for familien”.

Under forberedelsen af kurset blev kursisterne fordelt i to hold efter hvilken bydel, de arbejder i. Det har også betydet noget for Linda Meineche:

”Vi favner jo de samme familier. Nu har jeg fået ansigter på navne, jeg kender i forvejen. Det giver anledning til mere uformelle kontakter omkring de problemstillinger, vi har med at gøre. Selvfølgelig skal vi huske vores tavshedspligt, det er forudsætningen for, at vi kan arbejde sådan. Ellers må vi spørge familien om lov til at drøfte deres problemer med andre. Det har jeg i øvrigt aldrig fået nej til.

FAKTA

De 42 deltagere på kurset Børn på tværs af grænser er nu halvvejs gennem forløbet. Den afsluttende del finder sted i begyndelsen af 2004 og består af supervision i fire mindre grupper. Her er det meningen, at kursisterne skal tage udgangspunkt i aktuelle sager fra deres egen hverdag.

Kurset afsluttes med en konferencedag den 28. maj.

To nye medarbejdere på CETT

Med baggrund i målsætningen om at sprede viden om traumer og traumatisering har CETT fra 1. november ansat journalist Klavs Vedel til at løse en række informationsopgaver.

I første omgang arbejder han på en tosproget folder om emnet. Senere er det tanken, at Klavs Vedel skal lave en informationsfilm om traumer, der henvender sig til alle flygtninge, som kommer til Vejle Amt.

”Jeg synes, det er meget inspirerende at arbejde med så vigtigt et område. Både i forhold til de mennesker, der må leve med traumerne. Men også i forhold til resten af vores samfund, hvor jeg mærker, at uvidenheden desværre er meget omfattende”, siger Klavs Vedel.

Ud over sit arbejde på CETT skriver han på en fagbog om svært traumatiserede mennesker og deres familier. Klavs Vedel er i første omgang ansat 20 timer om ugen frem til 1. April.

Fra 1. januar 2004 begynder cand. psyk. Keld Kjærgaard som psykolog ved CETT. Og med ham er de to behandlerteam på CETT fuldtallige. Keld Kjærgaard er nyuddannet fra Århus Universitet. Han siger om sig selv:

”Mit personlige mål i den psykologiske behandling er først og fremmest at se det enkelte individ; og ud fra det jeg ser, følges med ham en tid. Både ind i det svære og ud i livet.

Jeg ser frem til at blive en del af et engageret team, hvis fælles mål er at gøre en forskel for de mennesker, vi kommer i kontakt med”.

Med Keld Kjærgaard som en del af staben vil der desuden blive plads til, at de to garvede psykologer i huset, Paul Malcolm Gibson og Kirsten Munk kan løse konsulentopgaver ude omkring.

CETT - Vejle Amt

Banegårdspladsen 1¹
7100 Vejle

Telf.: 76 42 03 10

Fax 76 42 03 30

www.cett.dk

cett@cett.vejleamt.dk

Det sker:

Repræsentanter for CETT, Vejle Amt og Vejle Kommune drager i marts måned 2004 til Bosnien for at tage hul på et samarbejde omkring traumer med en række lokale myndigheder i Bosnien. CETT er involveret i arbejdet, som omfatter børn og unge med traumer, der er et meget stort problem i området.

Et af de overordnede formål er at udvikle arbejdsmetoder, som kan bruges af lokale kræfter rundt om Bosnien. Det er tanken, at bosnierne senere på egen hånd skal sprede programmernes metoder og resultater.

Julelukning

CETT holder lukket i juledagene fra den 24. december frem til og med søndag den 4. januar.

